

tiet begyndte at lave Grundlovsforslag og siden har lavet mange, altsaa i de første 6—7 Aar, var dette: Vi vil have Forholdstalsvalg, og vi slaar alt andet ned, vi vil ikke høre Tale om andet, før dette Krav er opfyldt, saa er det ogsaa givet, at gaar de andre Partier ind paa det, er det Højre, som her faar en væsentlig Indrømmelse. En Udsigt til, at denne kunde komme, havde Højre allerede forud faaet ved Konseilspræsidentens Udtalelse i Odense-Talen: der kan saaledes godt gøres Højre Indrømmelser, ja, endogsaa store, f. Eks. med Hensyn til Forholdstalsvalg. Men naturligvis kan der indenfor de forskellige Partier og igen indenfor Dele af disse være Forskel paa Letheden eller Vanskeligheden, hvormed man gør en saadan Indrømmelse. Indenfor Landstingets Venstre viste der sig, da Forhandlingerne om Forholdstalsvalgmaaden paa Foranledning blev optaget nu i Foraaret, hos Flertallet en afgjort Sympati herfor, medens der atter var Medlemmer, der nærede store Betænkeligheder ved at indgaa herpaa. Under den nugældende Grundlov har Højre en uforholdsmæssig Adgang til at blive repræsenteret i dette Ting, men naar dette ophører, kan vi ikke ønske, at det fremtidig skulde blive Højre næsten umuligt at blive repræsenteret i det ene af Tingene, nemlig Folketinget. Vi maatte ønske og anse det for sundest og bedst for det politiske Liv, at Partiet ogsaa i Folketinget faar en Repræsentation og dermed en parlamentarisk Indflydelse i Forhold til dets Stilling og Styrke ude blandt Vælgerne. Ganske vist er Tallene fra det sidste Valg ikke lette at overhøre; et Resultat, hvorefter Højres ca. 81,000 Stemmer faar 7 Mandater, medens de Radikales 68,000 Stemmer faar 31, viser med Hensyn til det første en Brøst ved Valget i Enmandskredse, som meget gerne burde afbødes. Det er en Brøst, som særlig gaar ud over de konservative Partier, idet et konservativt Parti ved sit særlige Præg og som uomtvistelig væsentligt et Klasseparti vil have sine Meningsfæller spredt over hele Landet, men derigennem ogsaa have dem spredt som Mindretal i hver enkelt Kreds. I det foreliggende Valglovsforslag er der Adgang til i nogen Grad at afhjælpe dette Misforhold, og ogsaa jeg har derfor kunnet give min Tilslutning til, at man prøver ad denne Vej at bringe nogenlunde Ligelighed til Veje mellem det samlede Stemmetal og det samlede Mandattal.

Den foreslaaede Ordning med Tillægsmandater, en Udnævnelse af 20 paa Valg-

dagen slagne Kandidater til alligevel at være Folketingsmænd, er ganske vist noget helt nyt, en Form for Anvendelse af Forholdstalsvalg, som er opfundet her i Landet, det er i nogen Grad en Form efter Princippet: nogen vil have det ene, og andre vil have det andet, lad os saa prøve, om vi kan slaa begge Dele sammen. Et saadant Eksperiment kan lykkes, kan løse en Knude og vil muligvis ogsaa kunne vise sig hensigtsmæssig her, men selvfølgelig ikke i alle Forhold. Det er ikke i alle Forhold, at et Enten-Eller kan klares ved eller finde sin bedste Udløsning i et Baade-Og. Jeg ser saaledes, at den højtærede Indenrigsminister i Fjor i September, da den forrige og senere da af Folketinget vedtagne Valglov forelaa til første Behandling i Folketinget, og da den højtærede Minister tog Ordet for at forsvare Forholdstalsvalgmaaden, afviste, at en saadan Kombination af Enmandskredse og Tillægsmandater, som der var Tale om, skulde kunne betegnes som et Mittel, hvorved man slap ud over Modsætningerne, som en Nødhjælp, der kunde prøves Og den højtærede Minister fortsatte: „Det er ganske urigtigt. Tanken om en Forbindelse af Enmandskredse med Forholdstalsvalgmaaden opstod paa den Maade, at man, fordi man ønskede et Gode indført i et Repræsentationssystem, ikke vilde give Afkald paa andre værdifulde Goder, som et andet Repræsentationssystem havde. Det gælder om at søge at skabe det Repræsentationssystem, som frembyder de flest mulige Goder.“ Dette lyse Syn paa det foreliggende Lovforslag og dets Tanke om at forene Enmandskredse med Forholdstalsvalg gennem Tillægsmandater tør jeg ikke dele. Jeg formener, som jeg udtalte før, at Højre slipper alt for let ud over Afvejningen mellem de forskellige Valgmaader ved blot at dekretere: Det ene betyder Uretfærdighed og Ophævelse af den lige og almindelige Valgret, det andet betyder Retfærdighed og virkelig Gennemførelse af den lige og almindelige Valgret. Men det forekommer mig lige saa vist, at den højtærede Minister gennem sin Dokumentation den Gang for et System med Enmandsvalg, tilsat med Tillægsmandater efter Forholdstalsvalg, ogsaa slipper for let til det, som skulde bevises. En Argumentation, som lyder saaledes: Flertalsvalg indenfor Enmandskredse har sine store Fordele, sine umiskendelige Goder, Forholdstalsvalg har ogsaa sine Goder, saa slaar vi begge sammen, og saa har vi et System, som har de